

✓✓ یادداشت: لزوم توقف و یا محدودیت در احداث نیروگاه‌های مقیاس بزرگ

◆ مدیرعامل شرکت قدس نیرو در یادداشتی بیان داشت: شرایط خاص اقتصاد برق و محدودیت‌های ایجادشده برای سرمایه‌گذاری‌های کلان در صنعت برق، اختلاف پیک بار در زمستان و تابستان، جهت‌گیری رو به رشد مصرف برق در بخش بارهای سرمایشی این مناطق، کاهش انگیزش سرمایه‌گذاران و کمبود منابع کلان برای سرمایه‌گذاری، ایجاب می‌نماید که احداث و ساخت نیروگاه‌های بزرگ در مناطق گرمسیر-مرطوب با ضریب بار زمستانه-تابستانه بسیار پایین متوقف و یا محدود گردد.

▲ سعید مهذب ترابی، مدیرعامل شرکت مهندسی قدس نیرو و رئیس انجمن علمی مدیریت مصرف انرژی در یادداشتی نوشت: "اطلس جغرافیایی ساختگاه‌های تولید برق در اقصی نقاط کشور نشان می‌دهد که رشد ناموزون و نامتناسبی در روند احداث نیروگاه‌های فسیلی کشور وجود دارد که علت آن وجود دلایل مهندسی و غیرمهندسی در مکان ایجاد آنهاست. بازخوانی و آسیب‌شناسی عوامل فوق از مقوله این یادداشت خارج است و باید در شرایط زمانی دیگری با توجه به فرآیندهای طی شده، به علل و چگونگی روندهای منتهی به احداث آنها پرداخته شود. در این یادداشت؛ بدنبال پاسخ منطقی به این پرسش هستیم که آیا می‌باید: «احداث نیروگاه‌های مقیاس بزرگ را متوقف کرد؟» در حال حاضر ظرفیت منصوبه نیروگاه‌های کشور حدود «۸۰,۰۰۰ مگاوات» و پیک بار در تابستان حدود «۵۷,۰۰۰ مگاوات» و پیک بار در زمستان حدود «۳۱,۰۰۰ مگاوات» می‌باشد. بررسی روند رشد تقاضای برق طی چند دهه اخیر نشان می‌دهد که انتظار دو برابر شدن شاخص‌های فوق در ۱۰ سال آینده قابل انتظار است. به عبارتی دیگر در سال ۱۴۰۸ تا ۱۴۱۰، قدرت منصوبه نیروگاه‌های کشور به «۱۶۰,۰۰۰ مگاوات» و پیک بار در تابستان به حدود «۱۱۰,۰۰۰ مگاوات» و پیک بار در زمستان به حدود «۶۵,۰۰۰ مگاوات» بالغ می‌گردد. مدیران صنعت برق به سهم تا ۳۰ درصدی تقاضای برق برای بخش بارهای سرمایشی تأکید دارند و چنانچه درب مصرف برق طی ۱۰ سال آینده بر همین منوال بچرخد، بالغ بر «۳۵,۰۰۰ تا ۴۰,۰۰۰ مگاوات» از پیک مصرف برق به بخش بارهای سرمایشی اختصاص می‌یابد. از طرفی دیگر تفاوت حدود «۵۰,۰۰۰ مگاواتی» تفاوت بین پیک بار در تابستان و

زمستان، یک چالش شدت هزینه‌بر و غیراقتصادی برای اقتصاد بحران‌زده صنعت برق خواهد بود. چالشی که به نرخ فعلی برای رفع آن می‌باید بالغ بر «۵۰ میلیارد دلار» طی ۱۰ سال آینده در بخش نیروگاهی کشور سرمایه‌گذاری گردد. این چالش در مناطق گرمسیر و مرطوب کشور که بنا به ملاحظات اجتماعی و سیاسی و منطقه‌ای، دارای نرخ‌های تعرفه برق بسیار پایین و مخفی هستند، دارای ابعاد بزرگتر و وسیع‌تری است. در این مناطق تفاوت میزان پیک بار تابستان و زمستان در بخش مصارف بار ساختمان، گاهی به نسبت ۵ تا ۴ به یک می‌رسد. به عبارتی دیگر در اکثر مناطق گرمسیر و مرطوب، تفاوت پیک بار در تابستان و زمستان، سرمایه‌گذاری بسیار زیادی برای تأمین برق در تابستان و یک منبع تولید غیراستفاده در زمستان ایجاد می‌نماید. از طرفی دیگر بنا به ملاحظات مختلف در این مناطق، برنامه‌ریزی و اختصاص احداث نیروگاه‌های بزرگ برای تأمین برق بخش ساختمان و احياناً صنایع بزرگ شدت رونق یافته است. شرایط خاص اقتصاد برق و محدودیت‌های ایجادشده برای سرمایه‌گذاری‌های کلان در صنعت برق، اختلاف پیک بار در زمستان و تابستان، جهت‌گیری رو به رشد مصرف برق در بخش بارهای سرمایشی این مناطق، کاهش انگیزش سرمایه‌گذاران و کمبود منابع کلان برای سرمایه‌گذاری، ایجاب می‌نماید که احداث و ساخت نیروگاه‌های بزرگ در مناطق گرمسیر-مرطوب با ضریب بار زمستانه-تابستانه بسیار پایین متوقف و یا محدود گردد و در این مناطق با مکانیزم‌های انگیزشی مناسب برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، نیروگاه‌های ۵۰ و حداکثر ۱۰۰ مگاواتی با سوخت گاز و راندمان حداکثری احداث گردد. مدل مالی خرید تضمینی برق از این قبیل نیروگاه‌ها برای فصل تابستان باید به گونه‌ای طراحی گردد که انگیزش لازم و کافی برای سرمایه‌گذار ایجاد شود. به عبارتی مدل خرید تضمینی با محدودیت زمانی و تنها برای فصل پیک تدوین و معرفی می‌گردد و برای مابقی سال، سرمایه‌گذار مجاز به صادرات برق و عرضه برق با شرایط دلخواه خود می‌باشد. به موازات اجرای مدل فوق، اقدامات مشروح زیر نیز می‌باید مورد توجه قرار گیرد:

۱- تدوین، معرفی و اجرای مدل فرآیندی و قانونی و مالی برای مدیریت بار سرمایشی در کشور بویژه در استان‌های گرمسیر و مرطوب

۲- ایجاد و توسعه بازار خرده‌فروشی برق با رویکرد بازار آزاد در استان‌های گرمسیر و مرطوب و امکان صادرات برق توسط بخش خصوصی

۳- بازنگری در استراتژی ایجاد و احداث اندازه و نوع نیروگاه‌های تولید برق

۴- استفاده گسترده از انرژی خورشیدی در بخش تولید برق و تأمین برق فرآیندها و فرآورده‌های انرژی‌بر در پایان، به نظر می‌رسد که ورود جدی عنصر دیجیتال، تغییر نوع رفتار مصرف و بار، تغییر عادات اجتماعی و مشترکین و شرایط اقتصادی کشور به نوعی اجبار خواهد کرد که در مدل‌های تأمین برق بویژه احداث نیروگاه‌ها، رویکرد جدیدی اتخاذ گردد که توقف و یا محدودیت احداث نیروگاه‌های بزرگ فسیلی در مناطق گرمسیر و مرطوب سرآغاز این رویکرد می‌باشد."